

Branislav Anđelković*Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet,
Odeljenje za arheologiju*

B.Andelkovic@f.bg.ac.rs

<https://orcid.org/0000-0002-3629-2725>

Recentni istorijat unutrašnjeg kovčega tebanskog sveštenika Irirua iz 25. dinastije*

Apstrakt: Kulturno-antropološki aspekti savremene istoriografije muzejskih artefakata neretko umeju, na različite načine, da doprinesu dodatnoj percepciji drevnih predmeta, ali i detaljnijoj spoznaji savremenijih sociopolitičkih mena. Neuobičajen recentni istorijat staroegipatskog oslikanog drvenog kovčega pokojnika Iriru (prethodno poznatog kao Aroeri-ao) iz Tebe, datovanog u poznu 25. dinastiju, odnosno u rani sedmi vek p. n. e., indikativan je primer. Celinu, u kojoj je bio i antropomorfni kovčeg o kome je reč, kupio je Ernest Bramer, poreklom iz Sombora, na aukciji u Londonu u junu 1921. godine, s namerom da ga pokloni Narodnom muzeju Srbije. Donacija je krajem iste godine dospela u Beograd, a u Muzej je ušla tek u septembru 1923. godine. Kovčeg biva izložen, uz ostali muzejski staroegipatski materijal, ali mu se 1948–1949. gubi trag. Arhivskim istraživanjem u Beogradu i Njujorku, kao i drugim metodološkim postupcima, utvrđeno je da je kovčeg, nakon šezdesetak godina provedenih u privatnoj kolekciji Kavurić u Hrvatskoj, 2008. godine otkupio Arheološki muzej u Zagrebu.

Ključne reči: Stari Egipat, tebanski kovčeg, pozna 25. dinastija, Ernest Bramer, sociokulturna istorija, Narodni muzej Srbije

Uvod

Uočavanjem nedovoljnog i nesistematskog pristupa konkretnoj problematiki, iniciran je i konceptualno formulisan rad na zbirnom evidentiranju i naučno-stručnoj obradi staroegipatskih – šire rečeno bliskoistočnih – eksponata u Srbiji (Anđelković 1991). Potonjim profesionalnim angažovanjem, staroegipatski eksponati iz javnih muzejskih kolekcija u Srbiji kumulativno su obrađeni

* Nastanku ovog teksta doprineli su Jonathan P. Elias, Porin Šćukanec Rezniček, Danijela Stefanović, Igor Uranić, Mladen Tomorad, Arheološki muzej u Zagrebu, Charles O. Robertson i Anja Subotić. Dobrodošla je podrška Ugovora o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada, broj 451-03-33/2026-03/200163, Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije. Svima se najlepše zahvaljujem.

(Anđelković 2002a; 2015), sadržajno definisani, hronološki opredeljeni, interdisciplinarno proučeni i objavljeni (e.g. Anđelković 2002b; 2007; Anđelković and Elias 2019; Anđelković i Panić Štorh 2002; Anđelković and Teeter 2006).

Kako se ispostavilo, izučavanje samih artefakata bilo je, neretko, manji izazov nego utvrđivanje vremena i načina njihovog dospevanja u muzeje te identiteta konkretnih darodavaca (e.g. Anđelković 1993; 1994a; 1994b). Ipak, i to je naposljetku postignuto, izuzev u jednom slučaju, koji će, nakon tri i po decenije prikupljanja delića ‘slagalice’, svoje razrešenje dobiti ovim tekstom.

Istorijat kovčega od 1835. do 1921.

Mnoge dragocene staroeipatske artefakte, uključujući i ovaj, u Englesku je poslao konzul Njegovog britanskog veličanstva u Egiptu Henri Solt¹ (e.g. Halls 1834), koji ih je pribavio tokom svog tamošnjeg službovanja i u čijem su se vlasništvu nalazili. Celinu – koju su činili: spoljašnji kovčeg od drveta sikomore (*qrs*w kovčeg, tj. pravougaoni kovčeg nalik svetištu), srednji antropomorfni² kovčeg od kedrovine, unutrašnji antropomorfni kovčeg verovatno od sikomore i ljudska mumija – kupio je potom na londonskoj aukciji Soltovih staroeipatskih antikviteta u junu 1835. godine³ hirurk i antikvar Tomas Petigru⁴ (e.g. Lee 1858, 90; Bonomi and Sharpe 1858, 3–4, pls. 1–8).

Petigrua je, prvenstveno, zanimala sama mumija, koju je 1836. godine razmotao pred publikom (v. u daljem tekstu), pa je pomenutu celinu (izuzev mumije) preprodao Džonu Liju⁵ za njegovu staroeipatsku zbirku (Lee 1858, 89–91,

¹ Henry Salt, 1780–1827, slikar, diplomata i antikvar, službovao je u Egiptu od marta 1816. do smrti u oktobru 1827. godine, bio je u dobrim političko-poslovnim vezama sa vicekraljem/pašom Egipta Muhamedom Alijem (e.g. Mahmoud 2016, 32, 42) i ključna ličnost u formiranju temelja dve vodeće javne evropske muzejske zbirke staroeipatskih antikviteta: londonskog Britanskog muzeja i pariskog Luvra (e.g. Bosworth 1974; Jasanoff 2005, 233–281; Tanré-Szewczyk 2019; Vandenbeusch and Taylor 2024).

² Moguće je i istovremeno korišćenje termina: ‘antropoidni’ ili ‘mumiformni’ kovčeg (zadnji prethodni termin je i najprecizniji).

³ Solt je sakupio tri kolekcije, od kojih je prva 1823. godine prodana Britanskom muzeju, a druga Luvru (Vandenbeusch and Taylor 2024, 85, 134–135). Zvanična objava praktično treće aukcije bila je: ‘Catalogue of the highly interesting and magnificent collection of Egyptian antiquities, the property of the late Henry Salt, Esq. His Britannic Majesty’s late Consul General in Egypt. Which will be sold by auction, by Mr. Sotheby and Son, at their house, No. 3, Wellington Street, Strand, on Monday, 29th of June, 1835, and eight following days (Sunday excepted)’.

⁴ Thomas Joseph Pettigrew, 1791–1865, poznat pod nadimkom ‘Mummy’ Pettigrew, razmotao je oko pedesetak staroeipatskih ljudskih mumija (Moshenska 2014).

⁵ John Lee, 1783–1866, matematičar, astronom, advokat, kolekcionar antikviteta i numizmatičar (MNRAS 1867, 109–110).

N° 596), čuvanu na posedu *Hartwell House* u okolini Ejslberija (grofovija Bakingemšir), severozapadno od Londona. Lijevu kolekciju je 1865. godine otkupio lord Amhrst,⁶ te je ona čuvana na njegovom posedu *Didlington Hall*, u okrugu Norfolk, na istočnom priobalju Engleske.

Prateći isti obrazac, Amhrstova kolekcija je vremenom dospela na petodnevnu londonsku aukciju firme *Sotheby, Wilkinson & Hodge* (N. N. 1921), na kojoj je drugog dana aukcije, 14. juna 1921, izvestan broj antikviteta otkupio i rođeni Somborac Ernest Bramer (Anđelković 2002b, 216). Ernest, zvani Ernő (1891–1964) bio je najmlađi od tri brata Bramer. Najstariji je bio Jozef, srednji Imre, a imali su i stariju sestru Etelku, koja je nestala u Drugom svetskom ratu.⁷ Završio je mađarsku gimnaziju, svirao flautu, studirao arheologiju i umetnost u Luvru i na Sorboni, a u Prvom svetskom ratu služio je kao oficir i tumač u francuskoj vojsci. Starija braća i on su najpre otvorili galeriju u Parizu 1906,⁸ a potom 1914. godine i drugu u Njujorku, gde se Bramer i uspinju među svetski poznate trgovce (ali i kolekcionare) antikvitetima i umetninama (Anđelković and Elias 2013, 568–571).

Poslanstvo Kraljevine Srba Hrvata i Slovenaca u Parizu dobilo je pismo Ernesta Bramera, datirano 6. jula 1921, u kome on iskazuje nameru da Narodnom muzeju u Beogradu pokloni staroegipatski kovčeg pokojnice Anpeti⁹ i „sarkofag sa kovčegom, kartonažom i mumijom osobe imena Ari“;¹⁰ uz to, „muzej je o celoj stvari bio obavešten još 1. avgusta 1921, pošto je darodavac svoju nameru prezentovao i Kraljevskom poslanstvu u Londonu, gradu gde su se opisani objekti nalazili“; Muzej odgovara da će „sa zahvalnošću primiti poklon g. Brumera“, a prigodna vest je objavljena i u *Godišnjaku Srpske kraljevske akademije* (Anđelković 1994a, 94–95). Ministarstvo spoljnih poslova izveštava Ministarstvo prosvete, 2. januara 1922, o činjenici da su „dva sanduka mumija poslata preko firme Petrović iz Pariza“.¹¹

⁶ William Amhurst Tyssen-Amherst, 1835–1909, potonji 1st Baron Amherst of Hackney, bibliofil, jedan od najvećih britanskih kolekcionara staroegipatskih i orijentalnih antikviteta i umetnina. U sakupljanju mu je asistirala i ćerka Mary Rothes Margaret Cecil, 1857–1919, kasnije poznata kao Lady William Cecil (N. N. 1921, III).

⁷ U pitanju je somborska porodica mađarskih Jevreja: otac Kalman Bramer (izvorno Brummer) bio je trgovac alevom paprikom, u čemu mu je pomagala supruga Ida (rođena Heller) (Anđelković and Elias 2013, 568–571).

⁸ Uoči izbijanja Drugog svetskog rata, galerija u Parizu se zatvara i posao se potpuno seli u Njujork.

⁹ Prema Porter and Moss (1973, 821), ista pokojnica zvala se Henufer. Po kasnijem, ispravnom čitanju, ime pokojnice je protumačeno kao Nefer-renepet (Panić Štorh 1997; Anđelković and Elias 2013; Anđelković and Elias 2015). Kovčeg Nefer-renepet je danas izložen u Narodnom muzeju Srbije u Beogradu.

¹⁰ Reč je o kovčegu pokojnika Iriru, čiji recentni istorijat prezentujemo u ovom tekstu.

¹¹ Arhiv Jugoslavije, AJ-66-388, r.b. 89.

Istorijat kovčega od 1922. nadalje

Iz dopisa čuvara Narodnog muzeja Vladimira R. Petkovića ministru prosvete, od 26. januara 1922, saznajemo da se situacija sa Bramerovom donacijom usložavala: „Čast mi je dostaviti da mi je danas predstavnik transportnog društva ‘Petrović’ (ul. Bosanska) izjavio da je transportno društvo ‘Balkan’ (ul. Karađorđeva) na neki način, koji se ima tek sudskim putem rasvetliti, prisvojilo njegov vagon, u kome se pored čokolade nalaze i mumije o kojima je reč, i koje već dva meseca leže na želj. stanici u Beogradu. Pošto su rečene mumije svojina Nar. Muzeja, molim za energične korake kod nadležnih vlasti.“¹²

Budući da je dalji tok tog, bezmalo ‘vodviljskog’, dvogodišnjeg slučaja – u kome su učestvovali: Ministarstvo prosvete, Ministarstvo unutrašnjih dela, Ministarstvo inostranih dela, Uprava grada Beograda, Nadležni kvarta Savamalskog, prokurista transportnog društva *Balkan*, firma *Petrović Express et Co*, Carinarnica I reda na železničkoj stanici u Beogradu, Poslanstvo Kraljevine SHS u Parizu, Brumerov beogradski advokat, jedna neuspela beogradska licitacija u leto 1923. godine, narasla carinska ležarina i Generalna direkcija carina – već detaljno opisan (Anđelković 1994a), sumirajmo da Narodni muzej u Beogradu izveštava, 5. septembra 1923, kako je „danas primio od Carinarnice I reda na žel. stanici, besplatno jedan sanduk u težini 500 kg – mumija“.¹³ U tom smislu, u Inventar stvari Narodnog muzeja, knjiga II, tekući broj 2975, zavodi se primitak „dva sarkofaga od mumija, poklon g. Brumera“. Dalje saznajemo da, sem *de facto* darodavca Ernesta Bramera, postoji i *de iure* darodavac: „Generalna Direkcija Državnih Carina poklonila je Narodnom Muzeju dva stara egipatska sarkofaga“ (Petković 1924). Što se same muzejske pohrane tiče, Saria (1924) precizira: „Da spomenem i stare egipatske sarkofage od drveta, koje je Narodnom Muzeju poklonila Glavna Direkcija Carina. Sarkofagi su smešteni u prehistoriskom odeljenju.“¹⁴

Ovim je jasno dokumentovano da je Narodni muzej Srbije u svom vlasništvu od septembra 1923 – osim Beogradskog Nesmina (drveni antropomorfni kovčeg sa mumijom unutra, poklon Hadži Pavla Riđičkog plemenitog Skribešćanskog, 6. jula 1888; Anđelković 1995) – posedovao prazan drveni antropomorfni kovčeg pokojnice Nefer-renepet i prazan drveni antropomorfni kovčeg pokoj-

¹² Arhiv Jugoslavije, AJ-66-fasc. 642, Muzejski predmeti – 1922. godine (Anđelković 1994a, 95). Treba napomenuti da su raznorodni termini ‘sarkofag’, ‘sanduk’, ‘kartonaža’ i ‘mumija’, koje nipošto ne treba mešati, u starijoj prepisci neretko sinonimno i vrlo slobodno korišćeni.

¹³ Arhiv Narodnog muzeja, ANM 5.9.1923, Br. 474 (Anđelković 1994a, 97).

¹⁴ Inače, pojam ‘sarkofag’ važi isključivo za funerarne kontejnere načinjene od kamena (e.g. Ikram and Dodson 1998, 244).

nika Iriru,¹⁵ oba, realno, poklon Ernesta Bramera 1921, odnosno 1923. godine (e.g. Anđelković 1994b, 153, n. 2).

Narodni muzej Srbije (kako se danas zove) menjao je, od svog osnivanja 1844. godine, naziv i lokaciju više puta (e.g. Kolarić 1991; Popović i Jevremović 1994). Dok se, do 1935. godine, nalazio u kući u Ulici kneza Miloša Velikog, preistorijska zbirka, smeštena u prizemlju, imala je „izložena i tri egipatska sarkofaga, od kojih su dva dospela u Muzej 1923“ (Manakin 1927–1928, 77). Ponovićemo, sahranjeni u ta tri kovčega bili su: Beogradski Nesmin (čija mumija se unutra i nalazila), Nefer-renepet i Iriru (zadnja dva kovčega bez mumija).

Tri kovčega su početak Drugog svetskog rata dočekala u parteru bivšeg Novog dvora.¹⁶ Naime, u tom zdanju se tada nalazio Muzej kneza Pavla (kako se Narodni muzej Srbije u to vreme zvao),¹⁷ koji je „otvoren za javnost 18. januara 1936. godine“ (Popović i Jevremović 1994, 64). U istoj zgradi, ali sa poratnim novim imenom (Umetnički muzej) i novim upravnikom (Veljko Petrović), Muzej je ostao do marta 1948. godine, kada je preseljen u zgradu „nekadašnje Berze na Studentskom trgu br. 13 [danas Etnografski muzej] i delom u Konak kneginje Ljubice“; svoju sadašnju lokaciju na Trgu Republike – reprezentativnu zgradu iz 1903. godine, u kojoj su se svojevremeno nalazile Uprava fondova i Hipotekarna banka – Muzej je dobio „odlukom Ministarstva finansija FNRJ¹⁸ od 14. juna 1951“ (Popović i Jevremović 1994, 25).

U katalogu Narodnog muzeja iz 1952. godine čitamo: „U malom egipatskom odeljku dat je ambijent egipatske grobnice, sa dvema mumijama (egipatskog sveštenika i igračice)“ (Ambrozić 1952, 21). Drugim rečima, broj kovčega se, sa prethodna tri, sveo na dva.¹⁹

Prvi dragoceni tračak rešenja misterije nestanka trećeg kovčega pojavio se u razgovoru autora ovog teksta, vođenom u maju 1993. godine, sa

¹⁵ Bonomi and Sharpe (1858, 21–27, pls. 6–8) daju detaljan opis ovog kovčega, pod tadašnjim pokojnikovim imenom Aroeri-ao.

¹⁶ Zgrada indirektno biva izložena nemačkom bombardovanju aprila 1941: „Bomba je pogodila zgradu Starog dvora i parcijalno srušila deo prema parku, a od eksplozije su popucala stakla i poobarani su eksponati u parteru Novog dvora“ (Anđelković 2018, 289).

¹⁷ Odluku o „ustupanju bivšeg Novog dvora za muzej“ doneo je kralj Aleksandar Karađorđević 1933, a preuređenje prostora okončano je krajem 1935. (Popović i Jevremović 1994, 24). U ovoj zgradi danas se nalazi Generalni sekretarijat predsednika Republike, odnosno Kabinet predsednika Republike Srbije.

¹⁸ Akronim za Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju, kako se potonja Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija (SFRJ) zvala od novembra 1945. do aprila 1963. godine.

¹⁹ Pomenimo da se u zbirci Narodnog muzeja Srbije do šezdesetih godina nalazila i staroegipatska bronzana figurina Horsa-deteta, visine 10,5 cm, koja je kasnije takođe nestala (Anđelković 2002b, 213, n. 12, T. IIa–b).

Miodragom Kolarićem.²⁰ Tom prilikom je „pomenut detalj o zagrebačkom oficiru koji, navodno, poratnih godina odnosi jedan staroegipatski kovčeg iz tadašnje stolarske radionice Narodnog muzeja“ (Anđelković 2002b, 212, n. 7).²¹ Na ‘izgubljeni’ kovčeg, dvadeset godina kasnije, uzgred ukazuje i Taylor (2003, 116, n. 195) koji ga opisuje kao: „the now lost inner coffin of Ir, formerly in the collection of Dr. John Lee at Hartwell House“. Radeći na istorijatu porodice Bramer, u kontekstu zatečene donacije Ernesta Bramera – to jest postojećeg kovčega Nefer-renepet u Narodnom muzeju Srbije – iznova ističemo i problematiku nestanka trećeg kovčega (Anđelković and Elias 2013, 567–568).

U razmatranju tipova tzv. ovratnika, oslikanih na kovčezima 25. dinastije iz različitih svetskih muzeja, navodi se, između ostalog, unutrašnji kovčeg pokojnika Aroeri-ao iz nekadašnje Lijeve kolekcije, koji se „nedavno pojavio u Arheološkom muzeju u Zagrebu“ (Tarasenko and Elias 2023, 22, n. 61).²² To je, nakon tri decenije, bio prvi nagoveštaj da je, po svemu sudeći, reč o istom kovčegu (Jonathan P. Elias, lična komunikacija, 9. jun 2023). Daljom komparativnom analizom, kao i verifikacijom kod kolega iz Arheološkog muzeja u Zagrebu (Porin Šćukanec Reznicek,²³ lična komunikacija, 27. februar 2026; Igor Uranić, lična komunikacija, 14. mart 2026), to je i definitivno potvrđeno.

Budući da smo pomenute Kolarićeve ‘poratne godine’ nestanka kovčega iz Narodnog muzeja Srbije približno sveli na vreme 1948–1949,²⁴ ostalo je pitanje identiteta ‘zagrebačkog oficira’ koji je kovčeg otuđio. Arheološki muzej u Zagrebu, svakako ne znajući poreklo kovčega, nakon dugotrajnih prego-

²⁰ Istoričar umetnosti dr Miodrag Kolarić (1912–2001), „uvažen i hrabar stručnjak dosledan sebi i sopstvenim uverenjima“, bio je, uprkos činjenici da „nije pripadao tada jedinoj partiji“, direktor Narodnog muzeja Srbije od 1969. do 1973; u njemu je zvanično radio od avgusta 1950. do penzionisanja aprila 1978, ali je i znatno pre toga, kao zaposlenik Gradskog muzeja (potonji Muzej grada Beograda) od 1942. godine, „dobro ispekao zanat“, odnosno, bio je upućen u tadašnja muzeološka kretanja i aktivnosti, društvene i kulturne prilike (Miljković 2004). Bavio se, pored širokog raspona tema, i istorijatom Narodnog muzeja Srbije (e.g. Kolarić 1991).

²¹ Začudjuće je da nikakav pismeni podatak i trag o tom otuđenom kovčegu nije evidentiran u Narodnom muzeju Srbije.

²² Tarasenko and Elias (2023, 22, n. 61) za kovčeg Aroeri-ao kažu: „formerly owned by John Lee of Hartwell House, recently resurfacing in the Archaeological Museum in Zagreb“.

²³ Kustos egiptolog i sadašnji voditelj egipatske zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu.

²⁴ Šire hronološki posmatrano, kovčeg je otuđen nakon decembra 1944, a pre maja 1952. godine. Budući da je Muzej u martu 1948. preseljen iz zgrade Novog dvora, pomenuti vremenski raspon se, najizglednije, može suziti na drugu polovinu 1948. i prvu polovinu 1949. godine.

vora, pribavio je taj kovčeg 2007/2008. od porodice Kavurić. Nakon manje konzervacije i čišćenja, kovčeg je 2009. godine izložen, te se i danas nalazi u stalnoj muzejskoj postavci, pod inventarskim brojem E-782 (sl. 1–4; visina kovčega je 178 cm, a širina 45 cm). Kovčeg je pre toga: „dugi niz godina čuvala obitelj Kavurić u privatnoj kolekciji. Točnije, bio je u njihovom posjedu od kraja Drugog svjetskog rata. Čini se da je jedan od vlasnikovih predaka bio utjecajna osoba komunističkog režima (...) koja je u to vrijeme imala dozvolu za nabavu robe od politički nepoželjnih ili nestalih osoba“ (Igor Uranić,²⁵ lična komunikacija, 14. mart 2026).

Uvid u dostupne podatke (Hrvatski biografski leksikon 2026) jasno sugerise da je konkretni ‘zagrebački oficir’ bio Đuka Kavurić (1903–1976), major Jugoslovenske armije,²⁶ prvobitno stolar, a potom i školovani stručnjak za uređenje enterijera, muzejske postavke i adaptacije objekata,²⁷ nesumnjivo i sâm kolekcionar,²⁸ od čije porodice/naslednika je kovčeg 2007/2008, novcem Grada Zagreba, otkupljen za Arheološki muzej u Zagrebu.

²⁵ Dugogodišnji kustos egiptolog i voditelj egipatske zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu.

²⁶ Poznatiji naziv: Jugoslovenska narodna armija (JNA), vojska dobija u decembru 1951. godine.

²⁷ Đuka Kavurić je bio i scenograf u Kazalištu narodnog oslobođenja Jugoslavije, a poratnih decenija specijalizovao se za realizaciju projekata tipa: grobnica Narodnih heroja na Mirogoju, Spomen muzej II kongresa KPJ u Vukovaru, Muzej radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta Slavonije i Baranje u Slavonskom Brodu, Muzej radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta Vojvodine u Novom Sadu, Muzej I zasjedanja AVNOJ-a u Bihaću, Muzej II zasjedanja AVNOJ-a u Jajcu, Vojni muzej u Beogradu, Istorijski muzej Srbije u Beogradu, Muzej narodne revolucije BiH u Sarajevu, Muzej zatočenika Petrovaradinske tvrđave u Novom Sadu, i tome slično; u periodu 1949–1955. bio je „profesor na zagrebačkoj Akademiji za primijenjenu umjetnost i njezin ravnatelj“ (Hrvatski biografski leksikon 2026). O Kavuriću, koji je važio za „vodećeg stručnjaka za oblikovanje postava muzeja revolucija na teritoriju Jugoslavije“, još se dodaje: „Da je njegov dizajnerski potpis stavljen na izložbe drugih tema, lišenih izrazitoga režimskog predznaka, vjerojatno bi ostao bolje zapamćen u hrvatskoj povijesti dizajna“ (Štefićar 2023, 52, 65). Ostaje da se promisli o identitetu Kavurićeve tadašnje beogradske ‘veze’ u Narodnom muzeju Srbije. Pomenimo da je Muzejom, od 22. decembra 1944. do penzionisanja 1962. godine, rukovodio akademik Veljko Petrović, 1884–1967. (Popović i Jevremović 1994, 25, 28).

²⁸ U dokumentaciji Arheološkog muzeja u Zagrebu o tom kovčegu stoji: „Nabavljen je otkupom od kolekcionara Kavurića 2008. godine.“ Izvorni kolekcionar bio je, naravno, Đuka Kavurić, a prodaju je kasnije izvršila porodica/naslednici. O neuobičajenim sklonostima Đuke Kavurića svedoči i sledeći opis: „Kolekcionar Kavurić je svoje sakupljene predmete držao u svom stanu na istaknutom mjestu kao da se radi o eksponatu u muzeju. Neki su predmeti i modificirani da bi osim estetske imali i uporabnu vrijednost.

Mumija pokojnika Iriru

Razmotavanje i autopsiju mumifikovanog tela uradio je pred brojnom publikom, u sali Kraljevske institucije Velike Britanije (*The Royal Institution of Great Britain*) u Londonu, u petak 27. maja 1836, najpoznatiji tadašnji ‘razmotavač’ mumija Tomas Petigru (Lee 1858, 89–91), uz prigodno prateće predavanje (Pettigrew 1836). Takva vrsta spektakla bila je popularna sredinom XIX veka u Britaniji i mahom se odvijala, uz prodaju ulaznica i/ili uz pozivnice (e.g. Ikram and Dodson 1998, 71, fig. 64), u učenim društvima, bolnicama, pozorištima i privatnim kućama. Unikatan pozitivan ishod te ‘estradne’ prakse (e.g. Pettigrew 1834) – proistekle u smiraj novog veka iz jednog od talasa tzv. egiptomanije (e.g. Anđelković 2018, 308) – bilo je potonje rađanje etički definisanog naučnog proučavanja staroegipatskih mumifikovanih ljudskih ostataka (Moshenska 2014).

Iz Petigruovog opisa saznajemo da su udovi pokojnika bili zasebno obmotani, da je pokojnikova glava bila bez kose, sa pažljivo zaštićenim ušima, u koje su dodatno stavljeni čepići od lanenog platna, da je jetra bila izvađena kroz uobičajeni zasek na levoj strani abdomena, balsamovana i smeštena na telo među ovoje; drugi delovi utrobe su bili izvađeni na isti način i zatečeni u odgovarajućem stanju očuvanosti, a unutrašnjost tela bila je ispunjena kedrovom piljevinom i aromaticima; mozak je ekstrahovan kroz nozdrve, delimično oštećene tokom postupka; amuleti ili papirus nisu otkriveni [?]; pokojnik je bio pažljivo bandažiran sa „jedva manje od 900 jardi“ (oko 823 m) platnenih ovoja (Pettigrew 1836, 39–40). Dvadesetak godina kasnije, Bonomi and Sharpe (1858, 3) kažu – mada nije mnogo verovatno da je rađena revizija autopsije – da je utroba bila izvađena, umotana i smeštena između nogu pokojnika, a da je jetra vraćena u abdomen; ovoji se procenjuju na nekoliko stotina jardi, sa četiri velika lanena pokrova između; pokojnik se opisuje kao starija osoba obrijane glave, kojoj su „neki delovi bili pozlaćeni“.²⁹

Ostaci mumije su, nakon razmotavanja 1836. godine, smešteni u muzej Tomasovog sina Vilijama Petigrua,³⁰ pri Medicinskoj školi Bolnice Sv. Đorđe (Lee 1858, 91).³¹ Ta institucija je više puta menjala ime i spajala se sa drugim obra-

Primjerice, staro kandilo iz neke pravoslavne crkve preuređeno je u električni luster dnevne sobe; drveni kip srednjovekovnog sveca nalazio se na istaknutom mjestu u hodniku, a muslimanski nadgrobni spomenici samo su ukras u vrtu ispred kuće“ (Prister 1999, 76).

²⁹ Primetimo, tim povodom, da su vrhovi prstiju, odnosno nokti, na rukama i nogama Beogradskog Nesmina bili pozlaćeni (Anđelković 1997, 94).

³⁰ William Vesalius Pettigrew (1815–1874) često je pomagao ocu pri javnim razmotavanjima ljudskih mumija.

³¹ Dr. W. V. Pettigrew’s Museum, St. George’s School of Medicine, Grosvenor Place. Otac i sin Petigru radili su u: School of Anatomy and Medicine (TMS 1845-6, 442).

zovnim ustanovama i bolnicama, te pitanje krajnje destinacije Iriruove razmotane mumije, odnosno da li kao takva uopšte više postoji, ostaje za sada otvoreno.

Identitet i datovanje

Dvovekovnim razvojem saznanja o staroegipatskom jeziku (e.g. Šekrst i Uranić 2014) dolazilo je do znatnih razlika u čitanju, prevodenju i transkripciji. Tako je i mumifikovani pokojnik, o čijem kovčegu govorimo, bio poznat pod nekoliko verzija imena.

Pri razmatranju mumije 1836. godine, Petigru, u ograničenom dometu tadašnjih saznanja o hijeroglifskim natpisima, kaže: „the mummy to be examined was that of Osiri, the son of Ouonofri, who was the son of Onkhonso, who was the son of Horsii, and that all these were priests belonging to the Temple of Ammon; that his mother's name was Masharsi“; na ovaj način mumije je na tri mesta bilo, kako dodaje Petigru, pogrešno spelovano „Osrii“ (Pettigrew 1836, 39).

Govoreći o trijadi kovčega,³² tada već delu Lijeve kolekcije, mumifikovani vlasnik se – uz opasku „Mr. Pettigrew then read the name of the embalmed man as Asiriao“ – imenuje kao Aroeri-ao (Bononi and Sharpe 1858, 3). Čini se da se to ime ustaljuje, budući da ga srećemo i nešto kasnije: „The triple mummy case of Aroeri-Ao“ (Lieblein 1892, 873, N° 2315). Kao varijanta, javlja se i ime Ir (Taylor 2003, 116, n. 195). Imena koja stoje u dokumentaciji Arheološkog muzeja u Zagrebu su: Iri-Iri i Iri-Iri Wennefer.

Ime, inače dosta retko, mumifikovanog pokojnika, prema novoj transkripciji,³³ zapravo glasi Iriru (*ijrwr*). Ispisano je na nekoliko mesta. Nosio je titulu ‘uab sveštenik boga Amona’ (*wab n jmn*). Njegov otac se zvao Uenen-nefer (*wnn-n-fr*), deda Anh-honsu (*anh-xnsw*), pradedu Hor-sa-aset (*Hr-sA-Ast*),³⁴ a čukundeda Nes-pauti-taui (*ns-pAwjt-tAwj*). Svi muški članovi porodice, izuzev Irirua, imali su sveštenučku titulu ‘otac boga Amona’ (*jt-nTr [n] jmn*), tipičnu za tebanski kler. Iriruova majka je bila ‘gospodarica kuće’ (*nbt-pr*) Mut-šeri (*mwt-Srj*).³⁵

Kovčeg pripada tebanskom stilu i može se datovati u poznu 25. dinastiju, odnosno u rani sedmi vek p. n. e., oko početka vladavine crnog faraona Taharke.

³² Koju su, kako smo pomenuli, činili spoljašnji pravougaoni kovčeg sa lučnim poklopcem, srednji antropomorfni kovčeg i unutrašnji antropomorfni kovčeg.

³³ Novu transkripciju i komentare dala je dr Danijela Stefanović (lična komunikacija, 28. februar 2026).

³⁴ Bononi and Sharpe (1858, 25) pradedino ime čitaju kao Horseisi i kažu da se njegova mumija i unutrašnji kovčeg nalaze „in the museum of the College of Surgeons“ (današnji londonski *The Royal College of Surgeons of England*).

³⁵ Na *qrsw* spoljašnjem kovčegu, majčino ime se, sem pomenutog, javlja i kao *Mjw-Srj* (Jonathan P. Elias, lična komunikacija, 4. mart 2026).

Tipološki je klasifikovan Tejlorovom oznakom 4B, sa boginjom Nut koja podupire ovratnik (Taylor 2003, 115), a potpodelom spada među IYb³⁶ kovčege, to jest one sa tekstom u trakastom žutom polju obrubljenom plavom linijom (Tarasenko and Elias 2023, 57, fig. 27b, 66–67). Velika je mogućnost da je celina izvorno nađena u Deir el-Bahariju (e.g. Taylor 2003, 97).³⁷

Diskusija

Donator Ernest Bramer, trgovac antikvitetima na veliko, kupio je i potom poklonio, u julu 1921. godine (odnosno, u septembru 1923), Narodnom muzeju Srbije prazan kovčeg Nefer-renepet, to jest ‘Anpeti’, broj 351 u aukcijskom katalogu, kao i prazan dvodelni polihromno oslikan unutrašnji kovčeg Iriuru, to jest ‘Ari’, broj 352 u aukcijskom katalogu (N. N. 1921, 35). Jasno je da se i u svom pismu o namerama – u kojem pominje, kao što smo rekli, „sarkofag sa kovčegom, kartonažom i mumijom osobe imena Ari“ – Bramer vodio podacima iz aukcijskog kataloga,³⁸ ali izgleda bez preciznog razumevanja, budući da je Iriuruovu mumiju još 1836. godine izvadio iz unutrašnjeg kovčega Tomas Petigru te se ona, kao takva, u katalogu, zapravo, i ne pominje. Imajmo na umu da se terminologija, i u egiptologiji i u pratećoj trgovini antikvitetima, vremenom menjala.

Budući da crtež izvorne celine (Lee 1858, 89; Bonomi and Sharpe 1858, pls. 1–8) prikazuje, jedan u drugom: spoljni pravougaoni kovčeg (navedene dužine oko 2,21 m), antropomorfni srednji kovčeg (navedene visine oko 1,97 m) i antropomorfni unutrašnji kovčeg (navedene visine oko 1,74 m),³⁹ čini se da je Bramer odustao od slanja kupljenog spoljnog i srednjeg Iriuruovog kovčega (moguće i tzv. kartonaže?), već je u Beograd poslao samo unutrašnji, bogato oslikan, Iriuruov kovčeg i atraktivan kovčeg Nefer-renepet. Okolnosti pod kojima je Iriuruov unutrašnji kovčeg, verovatno 1948–1949, otuđen iz Narodnog muzeja Srbije i odnet u privatnu zbirku u Hrvatsku nije teško pretpostaviti – posebno u jednopartijskom duhu nimalo bezopasne sociopolitičke situacije u FNRJ tog

³⁶ IYb: „Inscribed yellow bands edged with a blue stripe“ (Tarasenko and Elias 2023, 66).

³⁷ Generalno, o tebanskim nekropolama tog vremena v. Aston (2003).

³⁸ U katalogu stoji: „A complete set of Coffins, namely: cartonnage, inner and outer coffins, and canopy in wood painted; of a man named Ari (...) dimensions of canopy, 85 in. by 31 in. by 31 in.; a rare and complete set of Saite times“ (N. N. 1921, 35). Pod ‘kanopom’ dimenzija 216 x 79 x 79 cm mislilo se na spoljašnji pravougaoni *qrs*w kovčeg. Saitski period je alternativni naziv za 26. dinastiju.

³⁹ Ove dimenzije su date u Lijeovom katalogu (Lee 1858, 90). Iz iskustva znamo da se dimenzije arheoloških nalaza i eksponata, navedene od različitih autora, neretko ne podudaraju u potpunosti.

vremena – ali je razumevanje etičkog, moralnog i najzad imovinskopravnog aspekta takvog dela, neuporedivo kompleksnije.

Izjava

Potvrđujem da je podneti članak rezultat mog originalnog i nezavisnog akademskog rada, zasnovanog na mom sopstvenom intelektualnom naporu, analizi i interpretaciji.

Tokom pripreme ovog rukopisa, nije korišćena nijedna AI alatka.

Reference

- Ambrozić, Katarina. 1952. *Narodni muzej Beograd*. Beograd: Narodni muzej.
- Andelković, Branislav. 1991. „Arheološki materijal bliskoistočnog porekla u Srbiji“. *Glasnik Srpskog arheološkog društva* 7: 67–77.
- Andelković, Branislav. 1993. „Ostaci mumije iz beogradskog Narodnog muzeja: preliminarni izveštaj“. *Glasnik Srpskog arheološkog društva* 9: 153–158.
- Andelković, Branislav. 1994a. „Prilog recentnom istorijatu kovčega Henufer i Zeho“. *Istorijski glasnik* 1–2: 93–100.
- Andelković, Branislav. 1994b. „Prvi rezultati analize mumije iz Narodnog muzeja u Beogradu“. *Zbornik Narodnog muzeja* 15(1): 153–159.
- Andelković, Branislav. 1995. „Pavle Ridički – donator Beogradske mumije: rekonstrukcija puta na Bliski istok 1888“. *Godišnjak za društvenu istoriju* 2(3): 329–343.
- Andelković, Branislav. 1997. „Beogradska mumija“. *Zbornik Filozofskog fakulteta* 19 (A): 91–104.
- Andelković, Branislav. 2002a. „Egyptian Antiquities in the Museums of Serbia“. In *Egyptian Museum Collections around the World: Studies for the Centennial of the Egyptian Museum, Cairo*, edited by Mamdouh Eldamaty and Mai Trad, 39–50. Cairo: Supreme Council of Antiquities.
- Andelković, Branislav. 2002b. „Staroeigipatska zbirka Narodnog muzeja u Beogradu“. *Glasnik Srpskog arheološkog društva* 18: 211–224.
- Andelković, Branislav. 2007. „Staroeigipatska zbirka Gradskog muzeja u Somboru“. *Glasnik Srpskog arheološkog društva* 23: 227–244.
- Andelković, Branislav. 2015. „Formation and Composition of the Egyptian Collections in Serbia“. In *A History of Research into Ancient Egyptian Culture Conducted in Southeast Europe*, edited by Mladen Tomorad, 107–115. Archaeopress Egyptology 8. Oxford: Archaeopress.
- Andelković, Branislav. 2018. *Arheologija smrti: Ka razumevanju starog Egipta*. Beograd: Arhipelag.
- Andelković, Branislav and Jonathan P. Elias. 2013. „Ernest Brummer and the Coffin of Nefer-renepet from Akhmim“. *Etnoantropološki problemi* 8(2): 565–584.
- Andelković, Branislav and Jonathan P. Elias. 2015. „Inscriptions on the Interior of the 30th Dynasty Coffin of Nefer-renepet from Akhmim“. *Etnoantropološki problemi* 10(3): 701–716. <https://doi.org/10.21301/eap.v16i3.7>

- Andelković, Branislav and Jonathan P. Elias. 2019. „The Mummy Trappings in the National Museum in Belgrade: A Reconstruction and Typological Assessment“. *Etnoantropološki problemi* 14(3): 955–967. <https://doi.org/10.21301/eap.v14i3.10>
- Andelković, Branislav i Miroslava Panić Štorh. 2002. *Staroeegipatska zbirka Gradskog muzeja u Vršcu / The Collection of Egyptian Antiquities in the City Museum of Vršac*. Vršac: Gradski muzej Vršac.
- Andelković, Branislav and Emily Teeter. 2006. „Corpus of Egyptian Antiquities in Serbia: Additions and Corrections“. *Glasnik Srpskog arheološkog društva* 22: 253–264.
- Aston, David A. 2003. „The Theban West Bank from the Twenty-fifth Dynasty to the Ptolemaic Period“. In *The Theban Necropolis: Past, Present, and Future*, edited by Nigel Strudwick and John H. Taylor, 138–166. London: British Museum Press.
- Bonomi, Joseph and Samuel Sharpe. 1858. *The Triple Mummy Case of Aroeri-Ao an Egyptian Priest, In Dr. Lee's Museum at Hartwell House, Buckinghamshire*. London: Longman, Brown, Green, Longmans and Roberts.
- Bosworth, C. Edmund. 1974. „Henry Salt, Consul in Egypt 1816–27 and Pioneer Egyptologist“. *Bulletin of the John Rylands Library* 57(1): 69–91.
- Halls, John J. 1834. *The Life and Correspondence of Henry Salt, Esq. F.R.S. &c.: His Britannic Majesty's Late Consul General in Egypt* 1–2. London: Richard Bentley.
- Hrvatski biografski leksikon. 2026. „Kavurić Đuka“. <https://hbl.lzmk.hr/clanak/10130>, pristupljeno 15. marta 2026.
- Ikram, Salima and Aidan Dodson. 1998. *The Mummy in Ancient Egypt: Equipping the Dead for Eternity*. London: Thames and Hudson.
- Jasanoff, Maya. 2005. *Edge of Empire: Culture and Collecting in the East, 1750–1850*. London: Fourth Estate.
- Kolarić, Miodrag. 1991. *Narodni muzej u Beogradu 1844–1944: kratak istorijat*. Muzeološke sveske 4. Beograd: Narodni muzej.
- Lee, John. 1858. *Catalogue of the Egyptian Antiquities in the Museum of Hartwell House*. London: W. M. Watts.
- Lieblein, Jens. 1892. *Dictionnaire de noms hiéroglyphiques en ordre généalogique et alphabétique: Publié d'après les monuments égyptiens (Supplément)*. Leipzig: J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung.
- Mahmoud, Shadia, M. S. 2016. „Nationalization and Personalization of the Egyptian Antiquities: Henry Salt a British General Consul in Egypt 1816 to 1827“. *International Journal of Culture and History* 3(2): 29–43. <https://doi.org/10.5296/ijch.v3i2.7357>
- Manakin, Viktor, ur. 1927–1928. *Almanah Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca* 3(7–9): 77.
- Miljković, Ljubica. 2004. „Miodrag Kolarić (1912–2001)“. *Zbornik Narodnog muzeja* 17(2): 11–29.
- MNRAS 1867. „Report of the Council to the Forty-seventh Annual General Meeting of the Society“. *Monthly Notices of the Royal Astronomical Society* 27(4): 97–140. <https://doi.org/10.1093/mnras/27.4.97a>
- Moshenska, Gabriel. 2014. „Unrolling Egyptian mummies in nineteenth-century Britain“. *The British Journal for the History of Science* 47(3): 451–477. <https://doi.org/10.1017/S0007087413000423>

- N. N. 1921. *Catalogue of the Amherst Collection of Egyptian & Oriental Antiquities: which will be sold by auction by Messers. Sotheby, Wilkinson & Hodge*. London: Dryden Press.
- Panić-Štorh, Miroslava. 1997. „Ancient Egyptian Anthropoid Coffin from the National Museum in Belgrade“. In *Mélanges d'histoire et d'épigraphie offerts à Fanoula Papazoglou*, edited by Miroslava Mirković, 71–87. Belgrade: Faculté de Philosophie.
- Petković, Vladimir R. 1924. „Narodni muzej u 1923 godini“. *Godišnjak Srpske kraljevske akademije* 32: 286.
- Pettigrew, Thomas J. 1834. *A History of Egyptian Mummies, and an Account of the Worship and Embalming of the Sacred Animals by the Egyptians; with Remarks on the Funeral Ceremonies of Different Nations, and Observations on the Mummies of the Canary Islands, of the Ancient Peruvians, Burman Priests, &c.* London: Longman, Rees, Orme, Brown, Green, and Longman.
- Pettigrew, Thomas J. 1836. „Account of the Unrollong of an Egyptian Mummy, with Incidental Notices of the Manners, Customs, and Religion, of the Ancient Egyptians“. *The Magazine of Popular Science, and Journal of the Useful Arts* 2: 17–40.
- Popović, Vladimir i Neda Jevremović. 1994. *Narodni muzej u Beogradu 1844–1994*. Beograd: Narodni muzej.
- Porter, Bertha and Rosalind L. B. Moss. 1973. *Topographical Bibliography of Ancient Egyptian Hieroglyphic Texts, Reliefs and Paintings I, The Theban Necropolis 2. Royal Tombs and Smaller Cemeteries*. Oxford: Griffith Institute, Ashmolean Museum.
- Prister, Lada. 1999. „Nišani – muslimanski nadgrobni spomenici iz Zbirke Kavurić u Hrvatskom povijesnom muzeju“. *Informatica museologica* 30(1–4): 75–76.
- Saria, Balduin. 1924. „Izveštaj o prehistoriskom, rimskom i numizmatičkom odeljenju“. *Godišnjak Srpske kraljevske akademije* 32: 303.
- Šekrst, Kristina i Igor Uranić. 2014. *Staroegipatski jezik: gramatika, pismo i lingvistički uvod*. Biblioteka Lucius 11. Zagreb: Školska knjiga.
- Štefičar, Petra. 2023. „Muzeji revolucije: dizajn postava izložbi Đuke Kavurića u Hrvatskoj od 1964. do 1975“. *Život umjetnosti* 112(1): 48–67. <https://doi.org/10.31664/zu.2023.112.03>
- Tanré-Szewczyk, Juliette. 2019. *La collection Salt. Une collection européenne d'antiquités égyptiennes. Archéologie et Préhistoire*. Unpublished Ph.D. Dissertation. Université de Lille. Lille: Université de Lille.
- Tarasenko, Mykola and Jonathan P. Elias. 2023. *Twenty-fifth Dynasty Coffin Types Reconsidered: Typological Analysis of Coffin Lid KPL-Arch-829, National Preserve "Kyiv-Pechersk Lavra"*. Carlisle, PA: Akhmim Mummy Studies Consortium.
- Taylor, John H. 2003. „Theban coffins from the Twenty-Second to the Twenty-Sixth Dynasty: Dating and synthesis of development“. In *The Theban Necropolis: Past, Present, and Future*, edited by Nigel Strudwick and John H. Taylor, 95–121, pls. 45–75. London: British Museum Press.
- TMS. 1845-6. „School of Anatomy and Medicine, Grosvenor Place, Hyde-Park Corner, Adjoining St. George's Hospital“. *The Medical Sessions* 46(1152): 442.
- Vandenbeusch, Marie and John H. Taylor. 2024. „Henry Salt's First Collection of Egyptian Antiquities and the British Museum“. *British Museum Studies in Ancient Egypt and Sudan* 27: 82–185.

Branislav Andelković

Department of Archaeology
 Faculty of Philosophy, University of Belgrade
 B.Andelkovic@f.bg.ac.rs

*A Recent History of the Inner Coffin of
 The Twenty-Fifth Dynasty Theban Priest Iriru*

Henry Salt (1780–1827), appointed British Consul-General in Egypt, acquired a vast number of ancient Egyptian antiquities during his service in Egypt between March 1816 and October 1827. Among them was a triple mummy case that consisted of an outer *qrsw* coffin, rectangular in its base with a vaulted lid, the middle/intermediary anthropoid coffin, and the inner anthropoid coffin with the mummified person inside. In 1835, the triple mummy case was purchased by Thomas Joseph Pettigrew (1791–1865), who unwrapped the mummy on May 27, 1836, before a large audience in the lecture room of the Royal Institution in London. The remains of the mummy were subsequently kept in the museum of his son, William Vesalius Pettigrew (1815–1874), at St. George's School of Medicine, Grosvenor Place. Thomas Pettigrew later sold the triple mummy case to John Lee (1783–1866), whose collection was in its turn acquired in 1865 by William Amhurst Tyssen-Amherst (1835–1909). Following a pattern, at the auction of Lord Amherst's collection on June 14, 1921, the entire coffin assemblage of 'Aroeri-ao' (also known as Ari, Asiriao, Osiri, Iri-Iri, Iri-Iri Wennefer, and Ir) was purchased by antiquarian Ernest Brummer (1891–1964), who was born in Sombor (present-day northern Serbia) to a Hungarian-speaking Jewish family. The Brummer Brothers (Joseph, Imre, and Ernest) opened their first gallery in Paris in 1906, and a second in New York in 1914. Soon after the 1921 auction, Ernest Brummer donated the inner coffin (bivalve anthropoid with back pillar and pedestal) to the National Museum of Serbia (NMS) in Belgrade. The coffin arrived to Belgrade by the end of 1921. Due to a dispute between two Belgrade transport companies, the coffin only entered NMS in September 1923, when it was added to the permanent exhibition for the following two decades. In the troublesome years following the Second World War, probably 1948 and 1949, in the newly established Federal People's Republic of Yugoslavia, the coffin vanished from NMS without a trace. Its disappearance survived only in the vague recollection, described in a single sentence, of the retired NMS curator and art historian Miodrag Kolarić (1912–2001), interviewed by the present author in 1993. The coffin unexpectedly resurfaced in 2009 at the Archaeological Museum in Zagreb (AMZ), Croatia. It turned out that it had been unlawfully removed from NMS by the Yugoslav Army officer Đuka Kavurić (1903–1976) from Zagreb, an influential figure in the communist regime who was at the time au-

thorized to confiscate the property of politically undesirable or missing persons although certainly not objects belonging to public museums. He happened to be a private collector himself, so he retained the coffin in his family's possession for six decades. The Kavurić family sold the coffin to the AMZ in 2008, and, unaware of its previous history, the museum bought it and placed it on permanent display in 2009 (Inventory No. E-782, Figs. 1–4). The actual name of the mummified person is rather rare. The genealogy inscribed on the coffin assemblage identifies the owner as Iriru (*jrjrw*) a wab priest of Amun (*wab n jmn*). His father was Wennen-nefer (*wnn-nfr*), his grandfather Ankh-khonsu (*anx-xnsw*), his great-grandfather Hor-sa-aset (*Hr-sA-Ast*), and his great-great-grandfather Nes-pauti-tawi (*ns-pAwjt-tAwj*). All stated male family members, except for Iriru, bore the priestly title 'God's father of Amun' (*jt-nTr [n] jmn*), as was customary among the Theban clergy. Iriru's mother was 'Lady of the House' (*nbt-pr*), Mut-sheri (*mwt-Srj*) whose name also appears as *Mjw-Srj*. According to Taylor's typology, the coffin belongs to type 4B (with Nut figure supporting the collar), while in the classification of Tarasenko and Elias it falls into subtype IYb (Inscribed Yellow bands edged with a blue stripe). Iriru's Theban style coffin is to be dated to later Twenty-Fifth Dynasty, circa early seventh century B.C., around the beginning of pharaoh Taharqa's reign. The whereabouts of Iriru's unwrapped mummified remains, his *qrsu* coffin, and the middle/intermediary coffin (possibly together with associated cartonnage) are yet to be discovered.

Keywords: Ancient Egypt, Theban coffin, later Twenty-Fifth Dynasty, Ernest Brummer, sociocultural history, National Museum of Serbia

Primljeno / Received: 9.04.2026.

Prihvaćeno / Accepted for publication: 15.05.2026.

Slika 1. Spoljna/prednja strana poklopca kovčega Iriru (ljubaznošću AMZ)

Slika 2. Unutrašnja strana poklopca kovčega Iriru (ljubaznošću AMZ)

Slika 3. Unutrašnja strana dna kovčega Iriru (ljubaznošću AMZ)

Slika 4. Spoljna/zadnja strana dna kovčega Iriru (ljubaznošću AMZ)